

ΈΝΑ ΙΕΡΟ ΚΕΙΜΗΛΙΟ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Το 2011 η Ουκρανία γιόρταζε την 450^η επέτειο της δημιουργίας του Ευαγγελίου της Περεσόπνιτσα - του πρώτου λειτουργικού βιβλίου στις χώρες της Νότιας Ρωσίας, προσαρμοσμένου στη ζωντανή γλώσσα του 16^{ου} αιώνα. Αυτό το βιβλίο δικαίως ονομάζεται «Πρωτόβιβλο της Ουκρανίας» και θεωρείται το σύμβολο της Ορθόδοξου αναγέννησης. Η εμφάνιση ενός τέτοιου βιβλίου στα πλαίσια του μέσου του 16^{ου} αιώνα ήταν ένα σημαντικό γεγονός για όλο το σλαβικό κόσμο. Τώρα, αυτό το χειρόγραφο δεν αποτελεί μόνο ένα αξιοσημείωτο κειμήλιο του πολιτισμού, αλλά και μια

ανεκτίμητη πηγή για μελέτες της διαμόρφωσης των σλαβικών γλωσσών. Το Ευαγγέλιο της Περεσόπνιτσα από τη στιγμή της δημιουργίας του (1561) διατηρούνταν προσεκτικά, προσεκτικά διατηρούνταν, περνούσε από χέρι σε χέρι, μεταδιδόταν από γενεά σε γενεά. Ακόμη και όταν «χανόταν» και πάλι επέστρεφε σε μας. Στην ανεξάρτητη Ουκρανία το Ευαγγέλιο της Περεσόπνιτσα έχει γίνει το σύμβολο της κρατικής κυριαρχίας: σ' αυτό το βιβλίο δίνουν τον όρκο πίστης προς το λαό της Ουκρανίας οι Πρόεδροι του Ουκρανικού κράτους κατά την τελετή της ορκωμοσίας τους.

ΈΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΠΕΡΓΑΜΗΝΗΣ ΒΑΡΟΥΣ 9 ΚΙΛΩΝ

Το πρωτότυπο του Ευαγγελίου της Περσεπόλιντα αποτελείται από 482 φύλλα περιγραμνής μεγέθους 380x240 χιλιοστών και ζυγίζει 9 κιλά και 300 γραμμάρια. Το περιεχόμενο του βιβλίου περιλαμβάνει τα τέσσερα Ευαγγέλια - σε καθένα από τα οποία προηγείται ο δείκτης των κεφαλαίων - και έχει πρόλογο, επίλογο και μηνολόγιο. Το κείμενο χωρίζεται σε κεφάλαια, καθένα από τα οποία αρχίζει με το περιεχόμενό (περιληψη του επόμενου κεφαλαίου), το οποίο αναγράφεται στο πλαίσιο. Στο βιβλίο συνεχώς εναλλάσσονται γλώσσες - ουκρανικές λεξιλογικές αντιστοιχίες στις λέξεις του πρωτοτύπου.

Το χειρόγραφο της Περσεπόλιντα αποτελείται από τα τέσσερα κανονικά Ευαγγέλια, προορισμένα για ανάγνωση στην Εκκλησία. Στα κείμενά τους υπάρχουν μικρές διαφορές σε σύγκριση με τα κατοπινά χειρόγραφα και έντυπα Ευαγγέλια.

Το μεγαλύτερο μέρος του Ευαγγελίου της Περσεπόλιντα γράφτηκε στη σλαβονική γλώσσα, αλλά κάποια χωρία είναι μεταφρασμένα στην αρχαία ουκρανική. Αυτό είναι μια από τις πρώτες μεταφράσεις τέτοιου είδους, η οποία όμως δεν είναι τέλεια. Διαβάζοντας το κείμενο μπορούμε να δούμε ότι βαθμιαία βελτιώνεται η μαστοριά των μεταφραστών του.

Ο Πρόλογος του Ευαγγελίου ανήκει στον Θεοφύλακτο της Βουλγαρίας όπου πραγματικά διατηρήθηκε το παλιό σλαβικό κείμενο. Τα δυο πρώ-

ΕΙΣΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ΕΠΙΦΑΝΕΟΝΤΟΣ ΚΥΡΙΟΥ
ΕΝ ΤΗ ΣΤΟΜΗΤΩΝ :

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
ΕΠΙΦΑΝΕΟΝΤΟΣ ΚΥΡΙΟΥ
ΕΝ ΤΗ ΣΤΟΜΗΤΩΝ :

*Το Ευαγγέλιο της Περσεπόλιντα.
Μια σελίδα του αρχικού αποσπάσματος.*

τα Ευαγγέλια - το κατά Ματθαίο και το κατά Μάρκο - παρέμειναν πολύ κοντά στην παλιά σλαβική γλωσσική μορφή τους. Το κατά Ιωάννην Ευαγγέλιο και κυρίως το κατά Λουκά, είναι μεταφρασμένα πιο κοντά στην λαϊκή γλώσσα.

Το κύριο κείμενο του Ευαγγελίου της Περσεπόλιντα είναι γραμμένο καθαρά με σκοπό καφέ μελάνι. Σε όλες τις σελίδες υπάρχουν 20 γραμμές κειμένου. Οι δείκτες των αποσπασμάτων αναφέ-

Το Ευαγγέλιο της Βερμολτένια. Πρωτότυπο. 18 αιώνας.

ρονται στο πλαίσιο. Το περιεχόμενο και οι γλώσσες είναι γραμμένα στο κείμενο και είναι κυκλωμένα από το πλαίσιο. Ο πρόλογος, οι τίτλοι των Ευαγγελίων, τα κείμενα εντός των πλαισίων, ο αριθμός του πρώτου κεφαλαίου και η αρχή του κάθε Ευαγγελίου εκτελέστηκαν με χρυσό, που είχε ως βάση το κιννάβαρι. Οι δείκτες των αναγνώσεων στα πλαίσια είναι γραμμένες με κιννάβαρι και μίνιο.

Μια σημαντική πτυχή της αξίας του βιβλίου είναι η καλλιτεχνική του διακόσμηση. Το κειμήλιο είναι διακοσμημένο με τέσσερις περίτεχνα ζωγραφισμένες μινιατούρες των Ευαγγελιστών, οι οποίες ανοίγουν το κάθε Ευαγγέλιο και τοποθετούνται στην αριστερή πλευρά των φύλλων προ του κειμένου. Εκτελέστηκαν με χρωματιστές μπογιές πάνω σε χρυσό στερεό φόντο. Κάτω από κάθε μινιατούρα βρίσκεται το κείμενο σε διακοσμητικό πλαίσιο - σύντομη περίληψη με πληροφορίες σχετικά με τον κάθε Ευαγγελιστή και την ένδειξη του αριθμού κεφαλαίων, πό-

σες των περικοπών και των στίχων που περιέχει αυτό το Ευαγγέλιο. Όλες οι μινιατούρες είναι διακοσμημένες με τα πλαίσια τα οποία αποτελούνται από τα φυτικά στολίδια. Τα ίδια πλαίσια πλαισιώνουν την αρχή του κειμένου του κάθε Ευαγγελίου.

Το εξώφυλλο του Ευαγγελίου έχει αλλαχθεί μερικές φορές. Για το αρχικό εξώφυλλο μαρτυρεί ο επίλογος του χειρογράφου, που λέει ότι στην άνω σανίδα «είναι ζωγραφισμένη η Σταύρωση του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού». Το κατωπινό εξώφυλλο έχει κατασκευαστεί πιθανόν στις αρχές του 18^{ου} αιώνα, κατά μεταβίβαση του Ευαγγελίου στον κathedρικό ναό της πόλης Περγειασόφ. Το 1840 το εξώφυλλο ανανεώθηκε. Αποσπαστήθηκε η κάτω σανίδα, τα κείμενα μεταβλήθηκαν στο πίσω μέρος των σελίδων και αντικαταστάθηκαν με χαρτί, καλλήθηκαν τα εσωτερικά πλαίσια με χρυσό και το εξώφυλλο καλύφθηκε με μαύρο βελούδο. Μ' αυτό το εξώφυλλο το Ευαγγέλιο διατηρήται μέχρι σήμερα.